

V Luxemburgu 14. októbra 2024
(OR. en)

14146/24

DEVGEN 139
ACP 98
ENV 975
ONU 110
RELEX 1216

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	14. októbra 2024
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	13832/24 + COR 1
Predmet:	Dezertifikácia, degradácia pôdy a sucho – závery Rady (14. októbra 2024)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu, ktoré Rada schválila na svojom 4 050. zasadnutí 14. októbra 2024.

Závery Rady o dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

1. OPĀTOVNE VYJADRUJE svoj záväzok vo vzťahu k Agende 2030 pre udržateľný rozvoj a jej cieľom udržateľného rozvoja, najmä cieľu 15.3, ktorým je bojovať proti dezertifikácii, obnovovať degradovanú krajinu a pôdu vrátane krajiny postihnutej dezertifikáciou, suchom či povodňami a snažiť sa dosiahnuť do roku 2030 vo svete neutralitu degradácie pôdy;
2. PRIPOMÍNA, že dezertifikácia, degradácia pôdy a sucho predstavujú významné environmentálne, hospodárske, sociálne a bezpečnostné výzvy pre udržateľný rozvoj, a SO ZNEPOKOJENÍM BERIE NA VEDOMIE častejšie a intenzívnejšie suchá a prehlbovanie dezertifikácie a degradácie pôdy globálne a aj v EÚ; KONŠTATUJE, že Dohovor Organizácie Spojených národov o boji proti dezertifikácii (UNCCD) je základným prvkom celosvetového úsilia o boj proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu;
3. UZNÁVA význam partnerstiev viacerých zainteresovaných strán, ktoré spájajú multilaterálne organizácie, orgány verejnej správy, organizácie občianskej spoločnosti, súkromný sektor, miestne komunity, poľnohospodárov, lesníkov, pastierov a pôdohospodárov, pôvodné obyvateľstvo a iných užívateľov pôdy, ako aj združenia zamerané na boj proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu a na dosiahnutie neutrality degradácie pôdy, a VÍTA iniciatívy, ako sú Medzinárodná aliancia pre odolnosť voči suchu, Veľký zelený múr a jeho akcelerátor, či Medzinárodný rok lúk, pasienkov a pastierov, ktoré prispievajú k celosvetovému úsiliu o budovanie odolnosti voči suchu, boj proti dezertifikácii a zastavenie a zvrátenie degradácie pôdy;
4. PRIPOMÍNA závery Rady s názvom „Preskúmanie 8. environmentálneho akčného programu v polovici trvania – Cesta k zelenej, spravodlivej a inkluzívnej transformácii v záujme udržateľnej Európy“, ktoré boli prijaté v júni 2024, a najmä ich výzvu na systémový a koherentný prístup EÚ na medzinárodnej úrovni k boju proti zmene klímy, znečisteniu, odlesňovaniu, degradácii pôdy, záberu pôdy a strate biodiverzity, najmä prostredníctvom urýchlenia a rozsiahlejšieho zavádzania riešení blízkyh prírode, ktoré boli vymedzené na 5. zasadnutí environmentálneho zhromaždenia Organizácie Spojených národov (UNEP/EA.5/Res.5);

*POSILNENIE ZÁVÄZKOV EÚ V BOJI PROTI DEZERTIFIKÁCIÍ, DEGRADÁCII PÔDY
A SUCHU*

5. PRIPOMÍNA závery Rady, v ktorých sa podporujú odporúčania týkajúce sa osobitnej správy Európskeho dvora audítorov č. 33/2018 s názvom „Boj proti dezertifikácii v EÚ: zvládnutie rastúcej hrozby si vyžaduje viac opatrení“, a NALIEHAVO VYZÝVA Komisiu, aby na základe úplného posúdenia vplyvu navrhla integrovaný celoeurópsky akčný plán na boj proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu zameraný na budovanie odolnosti voči suchu a na dosiahnutie neutrality degradácie pôdy v EÚ do roku 2030;
6. VÍTA ambicióznu víziu stratégie EÚ v oblasti pôdy do roku 2030, aby boli do roku 2050 všetky pôdne ekosystémy EÚ v zdravom stave, čo umožní zastaviť a zvrátiť dezertifikáciu a degradáciu pôdy a udržať zelený vodný cyklus, ktorý ovplyvňuje zrážkové pomery na pevnine a prispieva k ochrane vody a odolnosti voči suchám a povodňam, ako aj misiu EÚ v rámci programu Horizont Európa s názvom „Dohoda o pôde pre Európu“ a v tejto súvislosti BERIE NA VEDOMIE pokrok v rokovaní o návrhu smernice o monitorovaní a odolnosti pôdy (zákon o monitorovaní pôdy), ktorý predložila Komisia;
7. ZDÔRAZŇUJE, že je potrebné, aby Komisia a členské štáty prioritne vykonávali právny predpis o obnove prírody vrátane rozšírenia riešení blízkeho prírody v záujme regeneratívneho obhospodarovania pôdy a iniciatívneho manažmentu sucha;
8. VÍTA pretrvávajúce úsilie na úrovni EÚ o identifikáciu dotácií škodlivých pre životné prostredie a PRÍZVUKUJE potrebu zohľadňovať ich vplyv na dezertifikáciu, degradáciu pôdy a suchu; ZDÔRAZŇUJE, že v strednodobom horizonte by sa mali stanoviť ambiciózne ciele na postupné zrušenie alebo reformu takýchto dotácií;
9. UZNÁVA prepojenie medzi obhospodarovaním pôdy a hospodárením s vodami; PODČIARKUJE význam integrovaného prístupu k plánovaniu a manažmentu sucha a polosuchých klimatických podmienok a NALIEHAVO VYZÝVA členské štáty, ktorým hrozí sucho a/alebo nedostatok vody, aby v prípade potreby vypracovali plány manažmentu sucha koordinované s opatreniami v rámci príslušných politík a začlenené do nich, vrátane všeobecného plánovania príslušných oblastí politiky, najmä pokiaľ ide o otázky súvisiace s vodou vymedzené v rámcovej smernici o vode;
10. UZNÁVA, že ochrana prírodných zdrojov, ako je pôda a voda, má zásadný význam pre ľudskú bezpečnosť, a že dezertifikácia, degradácia pôdy, sucho a nedostatok vody môžu zvýšiť riziko núteného vysídľovania, nestability, neistoty a konfliktov;

11. ZDÔRAZŇUJE pretrvávajúcu podporu, ktorú EÚ a jej členské štáty poskytujú na globálnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni prostredníctvom nástrojov vonkajšej činnosti, ako sú nástroj NDICI – Globálna Európa a Global Gateway; VYZÝVA EÚ a jej členské štáty, aby vo svojej vonkajšej činnosti upozorňovali na význam regeneratívneho obhospodarovania pôdy a správy pôdy a aby naďalej podporovali medzinárodné partnerstvá a angažovanosť v boji proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu;
12. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité zintenzívniť ďalšiu integráciu dezertifikácie, degradácie pôdy a sucha do príslušných politík a investičných plánov v odvetviach spolupráce týkajúcich sa pôdy, najmä poľnohospodárstva a potravinárskej výroby (obzvlášť prostredníctvom agroekologických a krajinných prístupov vrátane ekologického poľnohospodárstva), územného a mestského plánovania, infraštruktúry a hospodárenia s vodami; UZNÁVA potenciál agroekológie a obnovy lesnatej krajiny a ekosystémov ako integrovaného, prierezového prístupu, ktorý ponúka viaceré prínosy nielen z hľadiska obnovy pôdy a krajiny a zlepšenia úrodnosti, ale aj z hľadiska biodiverzity a ekosystémov, ukladania uhlíka, adaptácie na zmenu klímy, efektívneho využívania zdrojov, potravinovej bezpečnosti a výživy či hospodárskeho rozvoja;
13. UZNÁVA mimoriadnu dôležitosť koherentného financovania v snahe o udržateľné obhospodarovanie pôdy a obnovu krajiny; UZNÁVA potrebu preskúmať financovanie z existujúcich nástrojov a využiť alternatívne súkromné a zmiešané zdroje financovania, najmä s cieľom sfunkčniť opatrenia v oblasti dezertifikácie, degradácie pôdy a sucha a vykonávať opatrenia na obnovu ekosystémov založené na využívaní riešení blízkych prírode;
14. ZDÔRAZŇUJE, že postupy regeneratívneho obhospodarovania pôdy, úsilie o obnovu a opatrenia na zastavenie odlesňovania a degradácie lesov do roku 2030 sú kľúčom k dosiahnutiu neutrality degradácie pôdy na celom svete. V tejto súvislosti je dôležité dosiahnuť udržateľné, vysledovateľné a transparentné hodnotové reťazce, ktoré oddelujú poľnohospodársku výrobu od odlesňovania a degradácie lesov a pôdy, pričom sa uznáva význam opatrení na strane dopytu a ponuky;
15. UZNÁVA význam iniciatívy OSN s názvom „Včasné varovania pre všetkých“ pri posilňovaní medzinárodnej spolupráce a integrácie údajov o monitorovaní a predpovedaní sucha;
16. PODČIARKUJE význam uplatňovania prístupu WHO „jedno zdravie“ v boji proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu a umožnenia štrukturálnych diskusií o súdržnosti politík medzi príslušnými sektormi a disciplínami na miestnej, vnútroštátnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni;

PRIORITY EÚ NA 16. ZASADNUTIE KONFERENCIE ZMLUVNÝCH STRÁN DOHOVORU UNCCD A NA NASLEDUJÚCE OBDOBIE

17. BERIE so znepokojením NA VEDOMIE, že tlak na celosvetové pôdne zdroje sa neustále zvyšuje, a KONŠTATUJE, že medzi hlavné príčiny degradácie pôdy na celom svete patrí okrem iného neudržateľný manažment prírodných zdrojov, zmena využívania pôdy, strata biodiverzity, neudržateľné poľnohospodárstvo a rozširovanie poľnohospodárstva, odlesňovanie, rozrastanie miest, strata priepustnosti pôdy, vyludňovanie vidieka, znečistenie, zmena klímy a ťažba a dobývanie;
18. VÍTA prácu medzivládnej pracovnej skupiny pre problematiku sucha zameranú na určenie možností, ako na celosvetovej úrovni zlepšiť iniciatívny manažment sucha, ako aj prácu medzivládnej pracovnej skupiny pre hodnotenie strategického rámca UNCCD na roky 2018 – 2030 v polovici trvania zameranú na určenie priorít a vypracovanie odporúčaní pre druhú fázu strategického rámca UNCCD a súvisiace správy;
19. PODČIARKUJE potrebu posilniť opatrenia na všetkých úrovniach zamerané na riešenie problematiky dezertifikácie, degradácie pôdy a sucha a ich príčin, a to najmä tým, že sa budú uplatňovať identifikované a overené riešenia na boj proti uvedeným problémom vrátane udržateľného manažmentu prírodných zdrojov, obehového hospodárstva, regeneratívneho obhospodarovania pôdy, agrolesníctva a udržateľných techník spásania, agroekologických prístupov a iniciatívneho manažmentu sucha, a uplatňovanie týchto riešení sa zintenzívni;
20. V záujme dosiahnutia neutrality degradácie pôdy do roku 2030 NALIEHAVO VYZÝVA na transformáciu poľnohospodárskych a potravinových systémov tak, aby boli udržateľné, odolné voči suchu a klimaticky inteligentné, a to na základe 13 zásad agroekológie, ktoré stanovil panel expertov na vysokej úrovni pre potravinovú bezpečnosť a výživu v rámci Výboru FAO pre svetovú potravinovú bezpečnosť; a VYZDVIHUJE význam príspevku agroekologickej koalície a medzinárodnej iniciatívy „4 promile“;
21. ZDÔRAZŇUJE potrebu posilniť vedomostnú základňu UNCCD a zlepšiť podporu poskytovanú prostredníctvom Výboru pre vedu a techniku s cieľom uľahčiť informovanejšie rozhodovanie; PRÍZVUKUJE potrebu zintenzívniť poskytovanie užitočných nástrojov prostredníctvom vedecko-politického rozhrania (SPI), zlepšiť spoluprácu a súčinnosť medzi SPI, Medzivládny panelom o zmene klímy a Medzivládnu vedecko-politickou platformou pre biodiverzitu a ekosystémové služby a zapojiť do tohto procesu medzinárodné a vnútroštátne vedecké organizácie vrátane akademickej obce, ako aj ďalšie komunity;

22. ZDÔRAZŇUJE, že predpokladom pre zaistenie spoľahlivého administratívneho a finančného riadenia UNCCD je účelný a efektívny sekretariát UNCCD a náležitý rozpočet, ktorý je vhodný na daný účel s náležitým ohľadom na nákladovú efektívnosť; OPĀTOVNE ZDÔRAZŇUJE potrebu zohľadniť odporúčania, ktoré vydala Spoločná inšpekčná jednotka v úzkom dialógu so zmluvnými stranami dohovoru UNCCD, najmä zásady dobrej správy, účinnosti, transparentnosti, nestrannosti, zodpovednosti a riadenia rizík;
23. OCEŇUJE dobrú spoluprácu medzi Globálnym fondom pre životné prostredie (GEF) a UNCCD, vďaka ktorej sa nedávno zvýšila podpora GEF určená na pomoc krajinám, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru, pri plnení ich povinností týkajúcich sa podávania správ a pri vykonávaní transformačných projektov a programov na dosiahnutie neutrality degradácie pôdy vrátane ich dobrovoľných cieľov v tejto oblasti, ako aj pri vypracúvaní ich národného plánu manažmentu sucha;
24. JE SI VEDOMÁ nadchádzajúceho 9. doplnenia zdrojov tohto fondu (GEF-9) a UZNÁVA, že je to príležitosť na to, aby Konferencia zmluvných strán dohovoru UNCCD (COP) požiadala o poskytnutie významného podielu zdrojov GEF-9 na účely prioritnej oblasti „degradácia pôdy“, pričom podporuje zaistenie vedľajších prínosov vo vzťahu k ďalším štyrom prioritným oblastiam GEF;
25. V súlade s vyhlásením 15. konferencie zmluvných strán dohovoru UNCCD z Abidžanu o dosiahnutí rodovej rovnosti pre úspešnú obnovu pôdy ZDÔRAZŇUJE význam rodovej rovnosti a posilnenia postavenia všetkých žien a dievčat. Na zabezpečenie rodovo responzívneho a transformačného vykonávania UNCCD je potrebné posilniť práva žien k držbe pôdy, ich zapojenie do procesov rozhodovania, plánovania a vykonávania a do budovania kapacít, ako aj ich prístup k hodnotovým reťazcom a finančným nástrojom;
26. VÍTA skutočnosť, že na 16. konferencii zmluvných strán dohovoru UNCCD sa zvolá zasadnutie výboru pre rodovú problematiku a výboru pre problematiku mládeže ako kľúčových platforiem na presadzovanie rodovej rovnosti a medzigeneračnej rovnosti v rámci vykonávania dohovoru;
27. V súlade s Dobrovoľnými usmerneniami CFS pre zodpovednú správu držby pôdy, rybolovných zdrojov a lesov PRÍZVUKUJE, že v záujme udržateľného rozvoja a boja proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu je dôležité zaručiť bezpečnú držbu pôdy;
28. POUKAZUJE na význam plnej a inkluzívnej účasti pôvodného obyvateľstva na rozhodovacích procesoch v súlade s právom na slobodný, predchádzajúci a informovaný súhlas;

29. ZDÔRAZŇUJE, že pre boj proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu má zásadný význam presadzovanie účasti mladých ľudí; PODČIARKUJE potrebu posilniť postavenie mladých ľudí prostredníctvom potrebných zdrojov, odbornej prípravy, platforiem a politických nástrojov, aby mohli účinne prispievať k poslaniu UNCCD;
30. ZDÔRAZŇUJE význam celospoločenského prístupu a inkluzívnej účasti na rozhodovacom procese a ZAVÄZUJE SA podporovať priaznivé prostredie, ktoré podporuje aktívnu účasť a zapojenie organizácií občianskej spoločnosti do vykonávania UNCCD; UZNÁVA, že na to, aby mohli organizácie občianskej spoločnosti a ich panel v rámci UNCCD účinne prispievať k poslaniu UNCCD, im treba poskytnúť primerané zdroje a odbornú prípravu;
31. VÍTA Kódex správania OSN pre predchádzanie obťažovaniu vrátane sexuálneho obťažovania a VYZÝVA na jeho neobmedzené uplatňovanie a vykonávanie v rámci všetkých procesov UNCCD, najmä počas multilaterálnych konferencií;
32. VYZÝVA Konferenciu zmluvných strán dohovoru UNCCD, aby lepšie zvažila vplyv škodlivých dotácií, ktoré prispievajú k dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu, a dôrazne ju NABÁDA, aby túto tému zaradila na program najbližšieho zasadnutia konferencie zmluvných strán, aby bolo možné začať úvahy o tom, ako takéto dotácie postupne zrušiť a preorientovať ich na podporu udržateľnejších postupov obhospodarovania pôdy, a tak zároveň prispieť k plneniu cieľa č. 18 Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu;

*SYNERGIE S INÝMI MNOHOSTRANNÝMI ENVIRONMENTÁLNYMI DOHODAMI
A MEDZINÁRODNÝMI PROCESMI*

33. UZNÁVA vzájomnú závislosť a prepojenia medzi dezertifikáciou, degradáciou pôdy a suchom a zmenou klímy, stratou biodiverzity, nedostatkom vody a znečistením; POTVRDZUJE svoj záväzok riešiť tieto núdzové situácie efektívnym, integrovaným a koherentným spôsobom; VYZDVIHUJE zásadnú úlohu udržateľného obhospodarovania pôdy a obnovy pôdy a potrebu riešiť spojitost' medzi problematikou vody, potravín, zdravia, pôdy, biodiverzity, klímy, odlesňovania a znečistenia dôsledným, holistickým a integrovaným spôsobom, ktorý zahŕňa vzájomne prospešné stratégie spolu so spoľahlivými sociálnymi a environmentálnymi zárukami, a to aj prostredníctvom riešení blízkyh prírode, ako sa vymedzujú v rezolúcii UNEP/EA.5/Res.5, a ekosystémových prístupov; ZDÔRAZŇUJE potrebu minimalizovať kompromisy a maximalizovať synergie;

34. JE SI VEDOMÁ skutočnosti, že 16. zasadnutie Konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite (DBD), 29. zasadnutie Konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) a 16. zasadnutie Konferencie zmluvných strán dohovoru UNCCD sa konajú v úzkej nadväznosti, čo je jedinečnou príležitosťou na to, aby sa dohovory z Ria navzájom podporovali, prispievali k vykonávaniu Agendy OSN 2030 pre udržateľný rozvoj a k dosahovaniu jej cieľov udržateľného rozvoja a riešili problematiku zmeny klímy, straty biodiverzity a dezertifikácie, degradácie pôdy a sucha synergickým spôsobom;
35. JE PEVNE ODHODLANÁ účinným a integrovaným spôsobom bojovať proti strate biodiverzity, degradácii ekosystémov, pôdy, vody a oceánov, zmene klímy a znečisteniu, a preto VYZÝVA na užšiu a posilnenú spoluprácu a posilnenie synergií medzi tromi dohovormi z Ria a ďalšími mnohostrannými dohodami a iniciatívami na všetkých úrovniach, vrátane finančných inštitúcií, ďalšími relevantnými iniciatívami OSN a medzinárodnými procesmi;
36. VYZÝVA NA zlepšenie spolupráce medzi DBD, UNFCCC a UNCCD na všetkých úrovniach, najmä pokiaľ ide o vykonávanie Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu, Parížskej dohody a programu stanovovania cieľov v oblasti neutrality degradácie pôdy prostredníctvom lepšieho využívania spoločnej kontaktnej skupiny pre dohovory z Ria, posilnenej spolupráce a synergií medzi ich konferenciami zmluvných strán v roku 2024 a neskôr, a to tiež s cieľom preskúmať potenciál spolupráce medzi týmito dohovormi a potenciál intenzívnejšej spolupráce na vnútroštátnej úrovni, najmä pri vypracúvaní, revízii a vykonávaní národných stratégií a akčných plánov v oblasti biodiverzity, vnútroštátne stanovených príspevkov, národných adaptačných plánov, národných akčných programov, dobrovoľných vnútroštátnych cieľov v oblasti neutrality degradácie pôdy, národných plánov manažmentu sucha a národných plánov transformácie potravinových systémov;
37. Osobitne v súvislosti s bojom proti odlesňovaniu a potrebou posilniť ochranu, obnovu a udržateľné obhospodarovanie lesov a so zreteľom na rezolúciu z 19. zasadnutia Fóra OSN o lesoch týkajúcu sa preskúmania strategického plánu OSN pre lesy v polovici trvania a následné rozhodnutia Výboru FAO pre lesné hospodárstvo VYZÝVA na lepšie využívanie Partnerstva pre spoluprácu v oblasti lesov a na to, aby odbor OSN pre hospodárske a sociálne veci posilnil svoje podporné činnosti zamerané na zabezpečovanie prepojení, aby tak tiež bolo možné posilniť iniciatívne medziodvetvové opatrenia s cieľom bojovať proti dezertifikácii, degradácii pôdy a suchu.